

มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ
Occupational Standard and Professional Qualifications

สาขาวิชาชีพบริการสุขภาพ สาขาจิตวิทยา

จัดทำโดย คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ร่วมกับ สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)

1. ชื่อมาตรฐานอาชีพ

สาขาวิชาชีพบริการสุขภาพ สาขาจิตวิทยา

2. ประวัติการปรับปรุงมาตรฐาน

ครั้งที่ 1/2568

3. ทะเบียนอ้างอิง (Imprint)

N/A

4. ข้อมูลเบื้องต้น

จากการสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนศูนย์บริการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม ป้องกัน และสร้างเสริม พัฒนาการเด็ก และผู้สูงอายุในไทย พบว่ามีศูนย์เด็กเล็กเป็นหน่วยย่อยภายใต้สังกัดต่าง ๆ ของภาครัฐ จำนวนมากกว่า 8 แสนแห่ง และศูนย์ดูแลผู้สูงอายุที่ไม่ใช่การรักษาพยาบาล ประมาณกว่า 1,000 แห่งทั่วประเทศ และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ ควบคู่ไปกับธุรกิจบริการเชิงส่งเสริม ป้องกัน รวมถึงสร้างเสริมและฟื้นฟูพัฒนาการสำหรับวัยเด็ก และวัยผู้สูงอายุจากภาคเอกชน มาตรฐานอาชีพนี้จะครอบคลุมบุคลากรในสาขาวิชาชีพบริการสุขภาพ สาขาจิตวิทยา ที่ปฏิบัติงานกับกลุ่มผู้รับบริการ วัยเด็กและผู้สูงอายุเท่านั้น

5. ประวัติการปรับปรุงมาตรฐานในแต่ละครั้ง

ครั้งที่ 1/2568

6. ครั้งที่

1

ปีที่ประกาศ 2568

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ

1. การทบทวนการเลื่อนระดับคุณวุฒิวิชาชีพ (Qualification Pathways)
2. การปรับหน่วยสมรรถนะแต่ละอาชีพให้มีความกระชับ ชัดเจน และสอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ 8 ระดับ
3. การทบทวนคุณลักษณะของผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหน่วยสมรรถนะ

7. คุณวุฒิวิชาชีพที่ครอบคลุม (Professional Qualifications included)

สาขาวิชาชีพบริการสุขภาพ

สาขาจิตวิทยา

อาชีพผู้ปฏิบัติงานด้านพฤติกรรมและพัฒนาการผู้สูงวัย ระดับ 4

8. คุณวุฒิวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง (Related Professional Qualifications)

N/A

9. หน่วยสมรรถนะทั้งหมดในมาตรฐานอาชีพ (List of All Units of Competence within this Occupational Standards)

รหัสหน่วยสมรรถนะ	เนื้อหา
10801	ดูแลพัฒนาการของผู้สูงวัย
10802	ดูแลสุขภาพทางจิต (Psychological wellness) ของผู้สูงวัย
10803	ประเมินความต้องการ/จำเป็นด้านพัฒนาการของผู้สูงวัยเบื้องต้น โดยใช้เครื่องมือหรือมาตรวัดที่มีมาตรฐาน
10804	ส่งเสริมศักยภาพของผู้สูงวัยภายใต้การกำกับดูแลของนักจิตวิทยาหรือผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง

10. ระดับคุณวุฒิ

10.1 สาขาวิชาชีพบริการสุขภาพ สาขาจิตวิทยา อาชีพผู้ปฏิบัติงานด้านพฤติกรรมและพัฒนาการผู้สูงวัย ระดับ 4

คุณลักษณะของผลการเรียนรู้ (Characteristics of Outcomes)

เป็นบุคคลที่มีความรู้ทางจิตวิทยาผู้สูงอายุเบื้องต้น และมีทักษะการดูแลพัฒนาการและสุขภาพของผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังดำเนินการประเมินความต้องการ/จำเป็นด้านพัฒนาการผู้สูงอายุ จัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในผู้สูงอายุ ภายใต้การกำกับดูแลของนักจิตวิทยาหรือผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประเด็นทางจริยธรรมและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุอยู่เสมอ

การเลื่อนระดับคุณวุฒิวิชาชีพ (Qualification Pathways)

ผู้ที่เข้ารับการทดสอบคุณวุฒิวิชาชีพ สาขาวิชาชีพบริการสุขภาพ สาขาจิตวิทยา อาชีพนักจิตวิทยาพัฒนาการผู้สูงอายุ ระดับ 4 จะต้องมีความรู้สมบัตินี้

- o จบการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3
- o อายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์
- o ผ่านการอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุ หรือจิตวิทยาผู้สูงอายุ รวมแล้วไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมง (เอกสารรับรองมีอายุไม่เกิน 3 ปี)
- o มีหนังสือรับรองประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านพัฒนาการกับผู้สูงอายุ* ไม่น้อยกว่า 5 ปี (เอกสารรับรองมีอายุไม่เกิน 5 ปี)

นับตั้งแต่วันสิ้นสุดการปฏิบัติงานที่ระบุไว้ในเอกสาร)

*การปฏิบัติงานสามารถนับรวมชั่วโมงการทำงานกับผู้สูงอายุ หรือการเป็นจิตอาสา กับผู้สูงอายุที่ไม่มีความเกี่ยวข้องทางสายเลือดได้

หลักเกณฑ์การต่ออายุหนังสือรับรองมาตรฐานอาชีพ

N/A

กลุ่มบุคคลในอาชีพ (Target Group)

ผู้ที่ประกอบอาชีพด้านการดูแลผู้สูงอายุ มีทักษะและประสบการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการและสุขภาพของผู้สูงอายุ หรือประกอบอาชีพเป็นผู้ช่วยนักจิตวิทยา แพทย์ หรือพยาบาลที่ทำงานกับผู้สูงอายุ

หน่วยสมรรถนะ (หน่วยสมรรถนะทั้งหมดของคุณวุฒิวิชาชีพนี้)

10801 ดูแลพัฒนาการของผู้สูงอายุ

10802 ดูแลสุขภาพทางจิต (Psychological wellness) ของผู้สูงอายุ

10803 ประเมินความต้องการ/จำเป็นด้านพัฒนาการของผู้สูงอายุเบื้องต้น โดยใช้เครื่องมือหรือมาตรวัดที่มีมาตรฐาน

10804 ส่งเสริมศักยภาพของผู้สูงอายุภายใต้การกำกับดูแลของนักจิตวิทยาหรือผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง

ตารางแผนผังแสดงหน้าที่

1. ตารางแสดงหน้าที่ 1

ประกาศใช้ ณ

ตาราง 1 : FUNCTIONAL MAP แสดง KEY PURPOSE , KEY ROLES , KEY FUNCTION

ความมุ่งหมายหลัก Key Purpose	บทบาทหลัก Key Roles		หน้าที่หลัก Key Function	
	รหัส	คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย
ดำรงไว้ซึ่งมาตรฐานวิชาชีพจิตวิทยา และเผยแพร่บทบาทหน้าที่ของจิตวิทยาให้เป็นที่รู้จักในประเทศไทยและอาเซียน	10	ให้บริการทางจิตวิทยาอย่างมีมาตรฐานและจรรยาบรรณในวิชาชีพ และเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับวิชาชีพเพื่อประโยชน์สูงสุดในการให้บริการ	108	สนับสนุนการส่งเสริมศักยภาพของผู้สูงอายุ

คำอธิบาย ตารางแผนผังแสดงหน้าที่เป็นแผนผังที่วิเคราะห์หน้าที่งานเพื่อให้ได้หน้าที่หลัก (Key Function)

2. ตารางแสดงหน้าที่ 1 (ต่อ)

ประกาศใช้ ณ

ตาราง 2 : FUNCTIONAL MAP แสดง KEY FUNCTION , UNIT OF COMPETENCE , ELEMENT OF COMPETENCE

หน้าที่หลัก Key Function		หน่วยสมรรถนะ Unit of Competence		หน่วยสมรรถนะย่อย Element of Competence	
รหัส	คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย
108	สนับสนุนการส่งเสริมศักยภาพของผู้สูงวัย	10801	ดูแลพัฒนาการของผู้สูงวัย	10801.1	ส่งเสริมกิจกรรมตามพัฒนาการในผู้สูงวัย
				10801.2	รวบรวมข้อมูลด้านพฤติกรรมและพัฒนาการของผู้สูงวัย
		10802	ดูแลสุขภาวะทางจิต (Psychological wellness) ของผู้สูงวัย	10802.1	ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้สูงวัยเบื้องต้น ภายใต้แผนการปรับพฤติกรรมที่กำหนดโดยนักจิตวิทยา
				10802.2	ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงสุขภาวะและความปลอดภัยของผู้สูงวัยเป็นสำคัญ
		10803	ประเมินความต้องการ/จำเป็นด้านพัฒนาการของผู้สูงวัยเบื้องต้น โดยใช้เครื่องมือหรือมาตรวัดที่มีมาตรฐาน	10803.1	คัดกรองพัฒนาการผู้สูงวัยเบื้องต้น
				10803.2	แปลผลการคัดกรองตามคู่มือของเครื่องมือคัดกรองที่ใช้
				10803.3	ปฏิบัติงานด้านการประเมินโดยคำนึงถึงประเด็นทางจริยธรรมและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้สูงวัย
		10804	ส่งเสริมศักยภาพของผู้สูงวัยภายใต้การกำกับดูแลของนักจิตวิทยาหรือผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง	10804.1	จัดโปรแกรมชะลอความเสื่อมถอยของพัฒนาการผู้สูงวัยภายใต้การกำกับดูแล
				10804.2	รายงานผลการจัดโปรแกรมแก่ผู้กำกับดูแล/ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง
				10804.3	ออกแบบแผนการปรับพฤติกรรมในผู้สูงวัยภายใต้การกำกับดูแลของนักจิตวิทยา
				10804.4	ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมโดยคำนึงถึงประเด็นทางจริยธรรมและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้สูงวัย

คำอธิบาย

ตารางแผนผังแสดงหน้าที่ (ต่อ) เป็นแผนผังที่ใช้วิเคราะห์หน้าที่งานหลังจากได้หน้าที่หลัก (Key Function) เพื่อให้ได้ หน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence) และหน่วยสมรรถนะย่อย (Element of Competence)

1. รหัสหน่วยสมรรถนะ 10801
2. ชื่อหน่วยสมรรถนะ ดูแลพัฒนาการของผู้สูงวัย
3. ทบทวนครั้งที่ 1 / 2568
4. สร้างใหม่ ☐ ปรับปรุง ☒

5. สำหรับชื่ออาชีพและรหัสอาชีพ (Occupational Classification)

ผู้ปฏิบัติงานด้านพฤติกรรมและพัฒนาการผู้สูงวัย (5321)

6. คำอธิบายหน่วยสมรรถนะ (Description of Unit of Competency)

หน่วยสมรรถนะนี้ประกอบไปด้วยความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดูแลพัฒนาการของผู้สูงวัย โดยส่งเสริมกิจกรรมตามพัฒนาการในผู้สูงวัย และรวบรวมข้อมูลด้านพฤติกรรมและพัฒนาการของผู้สูงวัย

7. สำหรับระดับคุณวุฒิ

1	2	3	4	5	6	7	8
☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐

8. กลุ่มอาชีพ (Sector)

ผู้ประกอบวิชาชีพด้านจิตวิทยาพัฒนาการผู้สูงวัย

9. ชื่ออาชีพและรหัสอาชีพอื่นที่หน่วยสมรรถนะนี้สามารถใช้ได้ (ถ้ามี)

N/A

10. ข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Licensing or Regulation Related) (ถ้ามี)

N/A

11. สมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Elements and Performance Criteria)

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์การปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
10801.1 ส่งเสริมกิจกรรมตามพัฒนาการในผู้สูงวัย	1. อธิบายพัฒนาการที่เหมาะสมของผู้สูงวัยในแต่ละช่วงอายุ 2. อธิบายวิธีการส่งเสริมกิจกรรมตามพัฒนาการของผู้สูงวัย 3. สนับสนุนผู้สูงวัยให้ทำกิจวัตรประจำวันที่เป็นได้ด้วยตนเอง	ข้อสอบข้อเขียน
10801.2 รวบรวมข้อมูลด้านพฤติกรรมและพัฒนาการของผู้สูงวัย	1. บันทึกข้อมูลพฤติกรรมของผู้สูงวัยในแต่ละวันลงในแบบฟอร์มที่กำหนด 2. สอบถามผู้ดูแลเพื่อซักถามข้อมูลพฤติกรรมของผู้สูงวัยที่บ้าน 3. รายงานข้อมูลพฤติกรรมของผู้สูงวัยให้กับนักจิตวิทยาหรือผู้เชี่ยวชาญที่กำกับดูแล	ข้อสอบข้อเขียน

12. ความรู้และทักษะก่อนหน้าที่จำเป็น (Pre-requisite Skill & Knowledge)

N/A

13. ทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required Skills and Knowledge)

(ก) ความต้องการด้านทักษะ

- ทักษะการสื่อสารทางบวกกับผู้สูงวัยและบุตรหลาน ผู้ดูแล
- ทักษะการปรับพฤติกรรมผู้สูงวัยเบื้องต้น

(ข) ความต้องการด้านความรู้

- ความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานทางพัฒนาการผู้สูงวัยทุกด้าน อันประกอบด้วย การเจริญเติบโต ของร่างกาย พัฒนาการทางอารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมถึงปัญหาพัฒนาการในผู้สูงวัย
- ความรู้เกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมผู้สูงวัยเบื้องต้น
- ความรู้เกี่ยวกับประเด็นทางจริยธรรมและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้สูงวัย

14. หลักฐานที่ต้องการ (Evidence Guide)

14.1. หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

- เอกสาร/หลักฐานรับรองการปฏิบัติงาน

14.2. หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

- หลักฐานคุณวุฒิการศึกษา
- แบบบันทึกผลการอบรม (ถ้ามี)
- แบบบันทึกผลการสอบข้อเขียน

14.3. คำแนะนำในการประเมิน

เจ้าหน้าที่สอบประเมินสมรรถนะดูแลสุขภาวะทางจิตของผู้สูงวัย โดยพิจารณาจากหลักฐาน ที่เกี่ยวข้องทั้งหลักฐานด้านการปฏิบัติงาน และหลักฐานความรู้

14.4. วิธีการประเมิน

- พิจารณาตามหลักฐานความรู้ ได้แก่ การสอบข้อเขียน
- พิจารณาตามหลักฐานการปฏิบัติงาน ได้แก่ หนังสือรับรองการปฏิบัติงาน

15. ขอบเขต (Range Statement)

ขอบเขตการปฏิบัติงานในการดูแลสุขภาวะทางจิตของผู้สูงวัยรวมถึง การส่งเสริมกิจกรรมตามพัฒนาการในผู้สูงวัย

ตั้งแต่การอธิบายพัฒนาการที่เหมาะสมและวิธีการส่งเสริมกิจกรรมตามพัฒนาการของผู้สูงวัย และสนับสนุนผู้สูงวัยให้ทำกิจวัตรประจำวันที่ทำเป็นได้ด้วยตนเอง และการรวบรวมข้อมูลด้านพฤติกรรมและพัฒนาการของผู้สูงวัย โดยบันทึกข้อมูลพฤติกรรมของผู้สูงวัยในรูปแบบฟอร์มที่

สอบถามผู้ดูแลเพื่อซักถามข้อมูลพฤติกรรมของผู้สูงวัยที่บ้าน และรายงานข้อมูลพฤติกรรมของผู้สูงวัยให้กับนักจิตวิทยาหรือผู้เชี่ยวชาญ

15.1. คำแนะนำ

ผู้เข้ารับการประเมินต้องตรวจมีความรู้ครอบคลุมในทุกมิติที่กำหนดไว้ และแสดงความรู้ผ่านการสอบข้อเขียน

15.2. คำอธิบายรายละเอียด

กิจกรรมตามพัฒนาการ (developmental tasks) หมายถึง

พฤติกรรมของผู้สูงวัยที่สอดคล้องกับและ/หรือสะท้อนไปถึงพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์สังคมของผู้สูงวัย เช่น พฤติกรรมเกี่ยวกับการกินยา การนอนหลับ

การขับถ่าย พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยี พฤติกรรมการเข้าสังคม พฤติกรรมการจัดการกับความขัดแย้ง เป็นต้น

16. หน่วยสมรรถนะร่วม (ถ้ามี)

N/A

17. อุตสาหกรรมร่วม/กลุ่มอาชีพร่วม (ถ้ามี)

N/A

18. รายละเอียดกระบวนการและวิธีการประเมิน (Assessment Description and Procedure)

- สอบข้อเขียน

1. รหัสหน่วยสมรรถนะ 10802
2. ชื่อหน่วยสมรรถนะ ดูแลสุขภาพทางจิต (Psychological wellness) ของผู้สูงอายุ
3. ทบทวนครั้งที่ 1 / 2568
4. สร้างใหม่ ☐ ปรับปรุง ☒

5. สำหรับชื่ออาชีพและรหัสอาชีพ (Occupational Classification)

ผู้ปฏิบัติงานด้านพฤติกรรมและพัฒนาการผู้สูงอายุ (5321)

6. คำอธิบายหน่วยสมรรถนะ (Description of Unit of Competency)

หน่วยสมรรถนะนี้ประกอบไปด้วยความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดูแลสุขภาพทางจิตของผู้สูงอายุ โดย ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้สูงอายุเบื้องต้น
ภายใต้แผนการปรับพฤติกรรมที่กำหนดโดยนักจิตวิทยา และปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงสุขภาวะและความปลอดภัยของ
ผู้สูงอายุเป็นสำคัญ

7. สำหรับระดับคุณวุฒิ

1	2	3	4	5	6	7	8
☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐

8. กลุ่มอาชีพ (Sector)

ผู้ประกอบการวิชาชีพด้านจิตวิทยาพัฒนาการผู้สูงอายุ

9. ชื่ออาชีพและรหัสอาชีพอื่นที่หน่วยสมรรถนะนี้สามารถใช้ได้ (ถ้ามี)

N/A

10. ข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Licensing or Regulation Related) (ถ้ามี)

N/A

11. สมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Elements and Performance Criteria)

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
10802.1 ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้สูงอายุเบื้องต้น ภายใต้แผนการปรับพฤติกรรมที่กำหนดโดยนักจิตวิทยา	1. อธิบายหลักการปรับพฤติกรรมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ 2. ส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในผู้สูงอายุโดยใช้หลักการปรับพฤติกรรมตามแผนที่กำหนดโดยนักจิตวิทยา/ผู้เชี่ยวชาญ 3. ลดพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ในผู้สูงอายุโดยใช้หลักการปรับพฤติกรรมตามแผนที่กำหนดโดยนักจิตวิทยา/ผู้เชี่ยวชาญ	ข้อสอบข้อเขียน
10802.2 ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงสุขภาวะและความปลอดภัยของผู้สูงอายุเป็นสำคัญ	1. อธิบายข้อควรระวังในการปฏิบัติงานกับผู้สูงอายุและผู้ดูแล 2. บังชี้การปฏิบัติงานที่ขัดกับจริยธรรมและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุ 3. ดำเนินการแก้ไขปรับเปลี่ยนการปฏิบัติภายใต้การกำกับดูแลหากการปฏิบัติงานขัดกับสิ่งที่ควรปฏิบัติต่อผู้สูงอายุ	ข้อสอบข้อเขียน การสาธิตการปฏิบัติงาน การสัมภาษณ์

12. ความรู้และทักษะก่อนหน้าที่จำเป็น (Pre-requisite Skill & Knowledge)

N/A

13. ทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required Skills and Knowledge)

(ก) ความต้องการด้านทักษะ

- ทักษะการสื่อสารทางบวกกับผู้สูงวัยและบุตรหลาน ผู้ดูแล
- ทักษะการปรับพฤติกรรมผู้สูงวัยเบื้องต้น

(ข) ความต้องการด้านความรู้

- ความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานทางพัฒนาการผู้สูงวัยทุกด้าน อันประกอบด้วย การเจริญเติบโตของร่างกาย พัฒนาการทางอารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมถึงปัญหาพัฒนาการในผู้สูงวัย
- ความรู้เกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมผู้สูงวัยเบื้องต้น
- ความรู้ด้านหลักการให้รางวัลและการลงโทษเบื้องต้นอย่างเหมาะสมกับผู้สูงวัย
- ความรู้เกี่ยวกับประเด็นทางจริยธรรมและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้สูงวัย

14. หลักฐานที่ต้องการ (Evidence Guide)

14.1. หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

- เอกสาร/หลักฐานรับรองการปฏิบัติงาน
- แบบบันทึกผลการสังเกตการปฏิบัติงาน

14.2. หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

- หลักฐานคุณวุฒิการศึกษา
- แบบบันทึกผลการอบรม (ถ้ามี)
- แบบบันทึกผลการสอบข้อเขียน
- แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์

14.3. คำแนะนำในการประเมิน

เจ้าหน้าที่สอบประเมินสมรรถนะดูแลสุขภาพทางจิตของผู้สูงวัย โดยพิจารณาจากหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหลักฐานด้านการปฏิบัติงาน และหลักฐานความรู้

14.4. วิธีการประเมิน

- พิจารณาตามหลักฐานความรู้ ได้แก่ การสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์
- พิจารณาตามหลักฐานการปฏิบัติงาน ได้แก่ หนังสือรับรองการปฏิบัติงานและ/หรือผลการสังเกตการปฏิบัติงาน

15. ขอบเขต (Range Statement)

ขอบเขตการปฏิบัติงานในการดูแลสุขภาพทางจิตของผู้สูงวัยรวมถึง การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้สูงวัยเบื้องต้น ภายใต้แผนการปรับพฤติกรรมที่กำหนดโดยนักจิตวิทยา ตั้งแต่อธิบายหลักการปรับพฤติกรรมที่เหมาะสมกับผู้สูงวัย ส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์และลดพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ในผู้สูงวัยโดยใช้หลักการปรับพฤติกรรมตามแผน และการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงสุขภาพและความปลอดภัยของผู้สูงวัยเป็นสำคัญ ตั้งแต่การอธิบายข้อควรระวังในการปฏิบัติงานกับผู้สูงวัยและผู้ดูแล บังคับการปฏิบัติงานที่ขัดกับจริยธรรมและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้สูงวัย และหากพบเจอสิ่งขัดแย้งสามารถดำเนินการแก้ไข ปรับเปลี่ยนการปฏิบัติภายใต้การกำกับดูแล

15.1. คำแนะนำ

ผู้เข้ารับการประเมินต้องตรวจมีความรู้ครอบคลุมในทุกมิติที่กำหนดไว้ และแสดงความรู้ผ่านการสอบข้อเขียน

15.2. คำอธิบายรายละเอียด

1. สุขภาพทางจิต (Psychological wellness) ของผู้สูงวัย หมายถึง การใช้หลักทางจิตวิทยาในการมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกให้กับผู้สูงวัย ที่สนับสนุนการมีความรู้สึกละเอียดอ่อน คลายจากภาวะความเครียด ความวิตกกังวล และความซึมเศร้า
2. จริยธรรมและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้สูงวัย หมายถึง จรรยาบรรณในวิชาชีพนักจิตวิทยาอ้างอิงตาม ETHICAL PRINCIPLES OF PSYCHOLOGISTS AND CODE OF CONDUCT รับรองโดยสมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศไทยสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 2017 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานกับผู้สูงวัย

16. หน่วยสมรรถนะรวม (ถ้ามี)

N/A

17. อุตสาหกรรมร่วม/กลุ่มอาชีพร่วม (ถ้ามี)

N/A

18. รายละเอียดกระบวนการและวิธีการประเมิน (Assessment Description and Procedure)

- สอบข้อเขียน
- สานักการปฏิบัติงาน
- การสัมภาษณ์

1. รหัสหน่วยสมรรถนะ10803
2. ชื่อหน่วยสมรรถนะประเมินความต้องการ/จำเป็นด้านพัฒนาการของผู้สูงวัยเบื้องต้น โดยใช้เครื่องมือหรือมาตรวัดที่มีมาตรฐาน
3. ทบทวนครั้งที่1 / 2568
4. สร้างใหม่

☐

ปรับปรุง

☒

5. สำหรับชื่ออาชีพและรหัสอาชีพ (Occupational Classification)

ผู้ปฏิบัติงานด้านพฤติกรรมและพัฒนาการผู้สูงวัย (5321)

6. คำอธิบายหน่วยสมรรถนะ (Description of Unit of Competency)

หน่วยสมรรถนะนี้ประกอบไปด้วยความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการประเมินความต้องการ/จำเป็นด้านพัฒนาการของผู้สูงวัยเบื้องต้น โดยใช้เครื่องมือหรือมาตรวัดที่มีมาตรฐาน ซึ่งประกอบไปด้วยการคัดกรองพัฒนาการผู้สูงวัยเบื้องต้น การแปลผลการคัดกรองตามคู่มือของเครื่องมือคัดกรองที่ใช้ และต้องปฏิบัติงานด้านการประเมินโดยคำนึงถึงประเด็นทางจริยธรรมและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้สูงวัย

7. สำหรับระดับคุณวุฒิ

1	2	3	4	5	6	7	8
☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐

8. กลุ่มอาชีพ (Sector)

ผู้ประกอบการวิชาชีพด้านจิตวิทยาพัฒนาการผู้สูงวัย

9. ชื่ออาชีพและรหัสอาชีพอื่นที่หน่วยสมรรถนะนี้สามารถใช้ได้ (ถ้ามี)

N/A

10. ข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Licensing or Regulation Related) (ถ้ามี)

N/A

11. สมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Elements and Performance Criteria)

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
10803.1 คัดกรองพัฒนาการผู้สูงวัยเบื้องต้น	1. คัดเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองพัฒนาการได้เหมาะสมกับ ช่วงวัย/สภาพแวดล้อมของผู้สูงวัยภายใต้การกำกับของผู้เชี่ยวชาญ 2. จัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการคัดกรองพัฒนาการ ตามที่คู่มือระบุได้อย่างแม่นยำ 3. ดำเนินการใช้เครื่องมือ/มาตรวัด ตามกระบวนการคัดกรองพัฒนาการที่ระบุไว้ในคู่มือ	ข้อสอบข้อเขียน

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
10803.2 แปลผลการคัดกรองตามคู่มือของเครื่องมือคัดกรองที่ใช้	1. บันทึกคะแนนการคัดกรองลงในแบบฟอร์มที่ถูกกำหนดไว้ได้อย่างถูกต้อง 2. สรุปคะแนนการคัดกรองพัฒนาการโดยแยกออกเป็นมิติต่างๆตามที่ระบุไว้ในแบบฟอร์มที่ถูกกำหนดไว้ในคู่มือได้อย่างถูกต้อง 3. รายงานผลคะแนนการคัดกรองให้คณะทำงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงวัยอย่างชัดเจน ถูกต้อง และเข้าใจง่าย	ข้อสอบข้อเขียน
10803.3 ปฏิบัติงานด้านการประเมินโดยคำนึงถึงประเด็นทางจริยธรรมและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้สูงวัย	1. อธิบายข้อควรระวังในการปฏิบัติงานกับผู้สูงวัยและผู้ดูแล 2. บ่งชี้การปฏิบัติงานที่ไม่สอดคล้องกับจริยธรรมและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้สูงวัยได้ 3. ดำเนินการแก้ไข ปรับเปลี่ยนการปฏิบัติภายใต้การกำกับดูแล หากการปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับจริยธรรมและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้สูงวัย	ข้อสอบข้อเขียน การสัมภาษณ์

12. ความรู้และทักษะก่อนหน้าที่จำเป็น (Pre-requisite Skill & Knowledge)

N/A

13. ทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required Skills and Knowledge)

(ก) ความต้องการด้านทักษะ

- ทักษะในการวัดและประเมินผลทางจิตวิทยาพัฒนาการในผู้สูงวัยเบื้องต้น
- ทักษะในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้สูงวัยและครอบครัว
- ทักษะในการสื่อสารข้อมูลเชิงวิชาการพื้นฐานได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสมกับผู้รับสาร

(ข) ความต้องการด้านความรู้

- ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการผู้สูงวัยทุกด้าน อันประกอบด้วย การเสื่อมถอยของร่างกาย พัฒนาการทางอารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมถึงปัญหาพัฒนาการในผู้สูงวัย
- ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือประเมินพัฒนาการผู้สูงวัยสำหรับบุคคลทั่วไปที่ได้มาตรฐาน
- ความรู้เกี่ยวกับประเด็นทางจริยธรรมและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้สูงวัย

14. หลักฐานที่ต้องการ (Evidence Guide)

14.1. หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

- เอกสาร/หลักฐานรับรองการปฏิบัติงาน

14.2. หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

- หลักฐานคุณวุฒิการศึกษา
- แบบบันทึกผลการอบรม (ถ้ามี)
- แบบบันทึกผลการสอบข้อเขียน

14.3. คำแนะนำในการประเมิน

เจ้าหน้าที่สอบประเมินสมรรถนะในการประเมินความต้องการ/จำเป็นด้านพัฒนาการของผู้สูงวัย เบื้องต้น โดยใช้เครื่องมือหรือมาตรวัดที่มีมาตรฐานโดยพิจารณาจากหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหลักฐานด้านการปฏิบัติงาน และหลักฐานความรู้

14.4. วิธีการประเมิน

- พิจารณาตามหลักฐานความรู้ ได้แก่ การสอบข้อเขียน การสัมภาษณ์ แบบบันทึกผลการอบรม และประกาศนียบัตรที่เกี่ยวข้อง

15. ขอบเขต (Range Statement)

ขอบเขตการปฏิบัติงานในการประเมินความต้องการ/จำเป็นด้านพัฒนาการของผู้สูงวัยเบื้องต้น เริ่มจากการคัดกรองพัฒนาการผู้สูงวัยเบื้องต้น โดยคัดเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินภายใต้การกำกับของผู้เชี่ยวชาญ จัดเตรียมสถานที่ และอุปกรณ์ที่จำเป็น และดำเนินการใช้เครื่องมือดังกล่าวตามคู่มือ หลังจากนั้นสามารถแปลผลการคัดกรองตามคู่มือของเครื่องมือคัดกรองที่ใช้ โดยบันทึกคะแนนคัดกรองลงในแบบฟอร์ม สรุปคะแนนตามคู่มือ และรายงานผลให้คณะทำงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงวัยอย่างชัดเจน ถูกต้อง และเข้าใจง่าย โดยการปฏิบัติงานคำนึงถึงประเด็นทางจริยธรรมและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้สูงวัย โดยต้องสื่อสารถึงผู้สูงวัยและผู้ดูแลถึงประเด็นดังกล่าว บ่งชี้ถึงการทำที่ไม่สอดคล้องกับประเด็นทางจริยธรรมและจรรยาบรรณ และดำเนินการแก้ไขสามารถปรับเปลี่ยนการปฏิบัติตามความเหมาะสมภายใต้การกำกับดูแล

15.1. คำแนะนำ

ผู้เข้ารับการประเมินต้องมีความรู้ครอบคลุมในทุกมิติที่กำหนดไว้และแสดงความรู้ผ่านการสอบข้อ เขียน

15.2. คำอธิบายรายละเอียด

N/A

16. หน่วยสมรรถนะร่วม (ถ้ามี)

N/A

17. อุตสาหกรรมร่วม/กลุ่มอาชีพร่วม (ถ้ามี)

N/A

18. รายละเอียดกระบวนการและวิธีการประเมิน (Assessment Description and Procedure)

- สอบข้อเขียน
- การสัมภาษณ์

1. รหัสหน่วยสมรรถนะ10804
2. ชื่อหน่วยสมรรถนะส่งเสริมศักยภาพของผู้สูงวัยภายใต้การกำกับดูแลของนักจิตวิทยาหรือผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง
3. ทบทวนครั้งที่1 / 2568
4. สร้างใหม่

☐

ปรับปรุง

☒

5. สำหรับชื่ออาชีพและรหัสอาชีพ (Occupational Classification)

ผู้ปฏิบัติงานด้านพฤติกรรมและพัฒนาการผู้สูงวัย (5321)

6. คำอธิบายหน่วยสมรรถนะ (Description of Unit of Competency)

หน่วยสมรรถนะนี้ประกอบไปด้วยความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการส่งเสริมพัฒนาการในผู้สูงวัยภายใต้การกำกับดูแลของนักจิตวิทยาหรือผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบไปด้วยการจัดโปรแกรมชะลอความเสื่อมถอยของพัฒนาการผู้สูงวัยภายใต้การกำกับดูแล การรายงานผลการจัดโปรแกรมแก่ผู้กำกับดูแล/ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง การออกแบบแผนการปรับพฤติกรรมในผู้สูงวัยภายใต้การกำกับดูแลของนักจิตวิทยา และการปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมโดยคำนึงถึงประเด็นทางจริยธรรมและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้สูงวัย

7. สำหรับระดับคุณวุฒิ

1	2	3	4	5	6	7	8
☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐

8. กลุ่มอาชีพ (Sector)

ผู้ประกอบวิชาชีพด้านจิตวิทยาพัฒนาการผู้สูงวัย

9. ชื่ออาชีพและรหัสอาชีพอื่นที่หน่วยสมรรถนะนี้สามารถใช้ได้ (ถ้ามี)

N/A

10. ข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Licensing or Regulation Related) (ถ้ามี)

N/A

11. สมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Elements and Performance Criteria)

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
10804.1 จัดโปรแกรมชะลอความเสื่อมถอยของพัฒนาการผู้สูงวัยภายใต้การกำกับดูแล	1. เตรียมสถานที่และอุปกรณ์ที่จำเป็นตามที่ได้รับมอบหมายอย่างแม่นยำ 2. ดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนที่กำหนดโดยนักจิตวิทยา/ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง	ข้อสอบข้อเขียน แฟ้มสะสมผลงาน การสัมภาษณ์
10804.2 รายงานผลการจัดโปรแกรมแก่ผู้กำกับดูแล/ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง	1. บันทึกผลการดำเนินกิจกรรมลงในแบบฟอร์มที่กำหนดไว้ได้อย่างถูกต้อง 2. จัดทำข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโปรแกรมที่จัดขึ้นแก่นักจิตวิทยา/ ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง	ข้อสอบข้อเขียน แฟ้มสะสมผลงาน การสัมภาษณ์

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
10804.3 ออกแบบแผนการปรับพฤติกรรมในผู้สูงวัยภายใต้การกำกับดูแลของนักจิตวิทยา	1. เขียนแผนการปรับพฤติกรรมในผู้สูงวัยตามที่ได้รับมอบหมาย 2. เลือกใช้การให้รางวัลและการลงโทษได้ถูกต้องและเหมาะสมกับพัฒนาการและเป้าหมายของการปรับพฤติกรรม 3. อธิบายแผนการปรับพฤติกรรมที่ออกแบบไว้ให้กับนักจิตวิทยาหรือผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง	ข้อสอบข้อเขียน
10804.4 ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมโดยคำนึงถึงประเด็นทางจริยธรรมและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้สูงวัย	1. บ่งชี้การปฏิบัติงานที่ขัดกับจริยธรรมและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้สูงวัย 2. ดำเนินการแก้ไข ปรับเปลี่ยนการปฏิบัติภายใต้การกำกับดูแล หากการปฏิบัติงานขัดกับจริยธรรมและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้สูงวัย	ข้อสอบข้อเขียน แฟ้มสะสมผลงาน การสัมภาษณ์

12. ความรู้และทักษะก่อนหน้าที่จำเป็น (Pre-requisite Skill & Knowledge)

N/A

13. ทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required Skills and Knowledge)

(ก) ความต้องการด้านทักษะ

- ทักษะการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือผู้สูงวัยเบื้องต้น
- ทักษะการปรับพฤติกรรมผู้สูงวัยเบื้องต้น
- ทักษะในการสื่อสารผลการปฏิบัติงานให้กับนักจิตวิทยา ผู้ดูแล และบุคคลที่เกี่ยวข้อง
- ทักษะการปรับพฤติกรรมผู้สูงวัยเบื้องต้น

(ข) ความต้องการด้านความรู้

- ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กเบื้องต้นในทุกด้าน อันประกอบด้วย การเจริญเติบโตของร่างกาย พัฒนาการทางอารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมถึงปัญหาพัฒนาการในเด็ก
- ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือผู้สูงวัยเบื้องต้น
- ความรู้เกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมผู้สูงวัยเบื้องต้น
- ความรู้ด้านหลักการให้รางวัลและการลงโทษเบื้องต้นอย่างเหมาะสมต่อผู้สูงวัย
- ความรู้เกี่ยวกับประเด็นทางจริยธรรมและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้สูงวัย

14. หลักฐานที่ต้องการ (Evidence Guide)

14.1. หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

- เอกสาร/หลักฐานรับรองการปฏิบัติงาน
- แฟ้มสะสมผลงาน

14.2. หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

- แบบบันทึกผลการอบรม (ถ้ามี)
- แบบบันทึกผลการสอบข้อเขียน

14.3. คำแนะนำในการประเมิน

เจ้าหน้าที่สอบประเมินสมรรถนะการตรวจประเมินทางด้านการพัฒนาการผู้สูงวัย โดยพิจารณาจาก หลักฐานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหลักฐานด้านการปฏิบัติงาน และหลักฐานความรู้

14.4. วิธีการประเมิน

- พิจารณาตามหลักฐานการปฏิบัติงาน ได้แก่ แฟ้มสะสมผลงาน
- พิจารณาตามหลักฐานความรู้ ได้แก่ การสอบข้อเขียน การสัมภาษณ์ แบบบันทึกผลการอบรม และประกาศนียบัตรที่เกี่ยวข้อง

15. ขอบเขต (Range Statement)

ขอบเขตการปฏิบัติงานในการส่งเสริมพัฒนาการในผู้สูงวัยภายใต้การกำกับดูแลของนักจิตวิทยาหรือผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง เริ่มจากการจัดโปรแกรมชะลอความเสื่อมถอยของพัฒนาการผู้สูงวัยภายใต้การกำกับดูแล การเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ที่จำเป็น และดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนที่กำหนดโดยนักจิตวิทยา/ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง การรายงานผลการจัดโปรแกรมแก่นักกำกับดูแล/ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่การบันทึกผลการดำเนินกิจกรรมลงในแบบฟอร์มที่กำหนดไว้ได้อย่างถูกต้อง และจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโปรแกรมแก่นักจิตวิทยา/ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง การออกแบบแผนการปรับพฤติกรรมในผู้สูงวัยภายใต้การกำกับดูแลของนักจิตวิทยา ตั้งแต่การเขียนแผนการปรับพฤติกรรมในผู้สูงวัย เลือกใช้การให้รางวัลและการลงโทษได้ถูกต้องและเหมาะสมกับพัฒนาการและเป้าหมายของการปรับพฤติกรรม และอธิบายแผนการปรับพฤติกรรมที่ออกแบบไว้ให้กับนักจิตวิทยาหรือผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมโดยคำนึงถึงประเด็นทางจริยธรรมและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้สูงวัย ตั้งแต่การบ่งชี้การปฏิบัติงานที่ขัดกับจริยธรรมและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้สูงวัย และหากพบเจอสิ่งที่ขัดสามารถดำเนินการแก้ไข ปรับเปลี่ยนการปฏิบัติภายใต้การกำกับดูแล

15.1. คำแนะนำ

ผู้เข้ารับการประเมินต้องมีความรู้ครอบคลุมในทุกมิติที่กำหนดไว้ และแสดงความรู้ผ่าน การสอบข้อเขียน และแสดงหลักฐานการปฏิบัติงานผ่านแฟ้มสะสมผลงาน

15.2. คำอธิบายรายละเอียด

N/A

16. หน่วยสมรรถนะร่วม (ถ้ามี)

N/A

17. อุตสาหกรรมร่วม/กลุ่มอาชีพร่วม (ถ้ามี)

N/A

18. รายละเอียดกระบวนการและวิธีการประเมิน (Assessment Description and Procedure)

- สอบข้อเขียน
- การสัมภาษณ์
- แฟ้มสะสมผลงาน